

Говор првог потпредседника Владе Србије и министра спољних послова Ивице Дачића на седници Савета безбедности Уједињених нација посвећеној раду УНМИК-а, која је одржана 19. новембра у Њујорку:

"Поштовани господине председниче,
Уважени чланови Савета безбедности,
Даме и господо,

На самом почетку бих желео да најоштрије осудим недавне терористичке нападе у Паризу и Бејруту, као и обарање руског путничког авиона изнад Синаја. Користим ову прилику да изразим најдубље саучешће породицама жртава ових гнусних злочина, који задиру у срж цивилизацијских вредности око којих смо овде уједињени. Тероризам и екстремизам оличени у Исламској држави и другим терористичким организацијама представљају претњу која налаже глобални одговор.

Господине председниче,

Дозволите да Вам се и овог пута захвалим на континуираној пажњи коју посвећујете питању Косова и Метохије. О томе сведоче и ови редовни квартални састанци сазвани у складу са резолуцијом СБ УН 1244 посвећени теми од приоритетног значаја за Републику Србију. Сигуран сам у јачину порука које са овог места шаљемо свим становницима Косова и Метохије. Од изузетне важности је и допринос других међународних организација чије мисије, под окриљем УН, представљају саставни део међународног цивилног и безбедносног присуства у Покрајини, попут ЕУЛЕКС, КФОР и ОМИК. У процесу координације деловања међународног присуства и стабилизације прилика на простору Косова и Метохије, упркос бројним изазовима, неприкосновена је улога Мисије УН на Косову. Њеним представницима изражавам посебну захвалност на свакодневном залагању у проналажењу начина за превазилажење још увек дубоког неповерења међу етничким заједницама и стварању основних претпоставки за њихов миран суживот и безбедност и поштовање људских и грађанских права свих становника Покрајине. Изражавам очекивање да ће, и у наредном периоду, УНМИК наставити са спровођењем свог мандата у складу са резолуцијом СБ УН 1244. Стога, у овој прилици, у своје лично и у име Владе Републике Србије, желим пуно успеха у раду новом шефу Мисије УНМИК-а,

господину Захиру Танину, који у овом својству, по први пут, учествује на седници СБ-а.

Присуство и деловање УНМИК-а од кључног је значаја за Републику Србију, будући да је оквир УН-а, заснован на резолуцији СБ УН 1244, гарант статусне неутралности међународног присуства на Косову и Метохији. Имајући у виду укупну политичко-безбедносну ситуацију, као и наставак дијалога између Београда и Приштине, сматрамо да УНМИК мора остати активно ангажован у Покрајини у несмањеном обиму и са неизмењеним мандатом.

Господине председнице,

Влада Републике Србије је у пракси потврдила да је у потпуности посвећена дијалогу који се води уз посредовање ЕУ. Желим да подсетим да су за Београд кључни разлози за закључивање Бриселског споразума одсуство суштинског напретка у остварењу основних људских права припадника српске и других неалбанских заједница на Косову и жеља да се кроз конструктиван приступ допринесе решавању отворених питања у интересу мира и стабилности региона и његове интеграције у Европску унију. У Бриселском споразуму видимо гаранцију успостављања механизма који ће Србима на Косову омогућити нормалан и достојанствен живот. У околностима у којима живи, српски народ на Косову и Метохији, гаранцију свог опстанка и развоја види у ономе што му је од стране ЕУ гарантовано Бриселским споразумом. Реч је о успостављању Заједнице српских општина, која би артикулисала интересе српског становништва и понудила институционални механизам за колективно остваривање и заштиту његових основних права, те допринела даљој и бржој нормализацији односа.

Уважени чланови Савета безбедности,

Не могу а да не приметим да су сви претходни, као и Извештај који је пред нама, као кључно у спровођењу Бриселског споразума препознали и подвукли потребу што скоријег формирања Заједнице српских општина. Одлука косовског Уставног суда да суспендује споразум о формирању Заједнице српских општина је незабележен случај изигравања договора постигнутих уз посредовање ЕУ. Целовита и посвећена имплементација постигнутих договора од стране свих инволвираних актера од суштинског је значаја за даљи успешан ток процеса дијалога. Тежина овакве одлуке Приштине, у чију политичку позадину не треба сумњати, још је већа кад се узме у обзир да је њено објављивање уследило непосредно након потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП) са Европском комисијом. Наиме, чињеница је да је Споразум о оснивању ЗСО послат на оцену Уставном суду дан после потписивања ССП док је судска одлука о суспензији донета дан након што је Европска комисија објавила Извештај о напретку Косова. Иронија је што је у овом Извештају Европска комисија оценила да су „испуњена два важна обећања“ од стране Косова - усвајање уставних амандмана који омогућавају оснивање Специјалног суда и „потврду Приштине привржености нормализацији односа са Београдом постизањем споразума о енергетици, телекомуникацијама, мосту у Косовској Митровици и Заједници српских општина“.

Управо супротно овом што се наводи у Извештају о напретку, господине председнице,

Приштина је послала јасну и недвосмислену поруку свима - српској заједници, Европској унији и Уједињеним нацијама, да не поштује договоре и преузете обавезе и да нема намеру да омогући иоле бољи живот и уживање основних људских права Србима у Покрајини. Кључно је питање шта ће урадити и како ће на то реаговати прво Европска комисија, а затим и државе чланице ЕУ, али и како ће се поставити Савет безбедности Уједињених нација како би се Приштина навела на поштовање међународно-правно устаљених и признатих токова у смислу спровођења преузетих обавеза, као и поштовања цивилизацијских вредности и стандарда у погледу заштите људских и грађанских права свих становника Косова и омогућавања њиховог нормалног и достојанственог живота.

Уважени чланови Савета безбедности,

Са жаљењем морам и овај пут да констатујем, да упркос дугогодишњем присуству међународне заједнице, на Косову не постоје основни услови за несметани и одрживи повратак интерно расељених лица. Нажалост, ни у Извештају који је пред нама, проблем интерно расељених није добио простор и пажњу коју заслужује.

Подсећања ради, указујем да се Република Србија и даље налази на незавидном, првом месту у Европи по броју интерно расељених лица. У току сукоба 1999. године и након уласка КФОР више од 210.000 грађана је било присиљено да напусти своја пребивалишта на простору Косова, док је додатних 20.000 лица расељено у мартовском насиљу 2004. године. Тренутно је, унутар саме територије КиМ, расељено више од 18.000 лица, а на подручју уже Србије тренутно борави нешто више од 204.000 њих, од којих је, према истраживању УНХЦР-а, идентификовано 97.000 лица у потреби тј. отежаног социјално-економског положаја, којима је неопходна помоћ.

Стратешко опредељење Републике Србије по питању интерно расељених лица јесте да сваком лицу пружи пуну подршку, било за одрживи повратак или за локалну интеграцију у месту расељења, у складу са израженом намером сваког појединца. Међутим, свака врста подршке коју Република Србија може да пружи потенцијалним повратницима остаје недовољна ако изостане адекватно ангажовање Привремених институција у Приштини - прихватање или бар толерисање од стране примајуће заједнице, и све то уз активно ангажовање међународне заједнице.

Како би се на прави начин схватило колике су препреке да се расељена лица врате у своје домове на Косову и Метохији, треба знати да се, у свету, после окончања сукоба у просеку 25% избеглица и расељених лица врати у своје домове, с тим да је минимум 12%, а највиши проценат иде и преко 50%. На Косову и Метохији је свега око 1,5%. Суморна реалност и подсећање да овај задатак није обављен захтева посебну пажњу сваког наредног Извештаја.

Неопходни услови за повратак укључују и одговарајуће безбедносне гаранције, слободу кретања, постојање ефикасног механизма реституције имовинских и других припадајућих права, заштиту од дискриминације, гарантовани приступ институцијама система, документима и правди, као и подршку економском осамостаљивању повратника. Неопходно је и спречавање опструкције повратка, уз поштовање принципа одговорности међународних и локалних актера ангажованих у процесу.

Зато апелујем на УН и друге представнике међународне администрације на Косову да помогну да се превазиђу проблеми који отежавају повратак интерно расељених и доприносе тешком положају повратника који су изложени и константним безбедносним инцидентима, који укључују и нападе на њих и њихову имовину, чиме се шаље снажна порука свим другим Србима и потенцијалним повратницима. Ово је додатно подстакнуто атмосфером некажњивости за злочине извршене над Србима. Овакву атмосферу одражава и чињенице да нема ниједног правоснажно осуђеног извршиоца убиства за више од 1000 Срба који су убијени од 1999.г.

Господине председниче,

Иако је пракса да се посебно поглавље Извештаја посвети Северу Косова, погрешно се може стећи утисак о задовољавајућем стању људских права припадника српске и других не-албанских заједница јужно од Ибра. У циљу стицања шире слике о ситуацији у којој живе, те чињенице да одавно нисмо имали приказ стања људских права у овом делу Косова, предлагем да се у наредни Извештај укључи исцрпан преглед ситуације у којој живе Срби, Горанци и припадници других не-албанских заједница јужно од Ибра.

И данас су имовинска права Срба угрожена на целом Косову, посебно продајом предузећа у српским срединама. Тиме се елиминишу могућности за економску егзистенцију средина у којима живе Срби, доводе у питање услови за повратак и подрива безбедност. Треба имати у виду да је недостатак ефикасног механизма за повраћај узурпиране имовине, поред одсуства безбедности, један од најважнијих чинилаца који отежава и ограничава повратак расељених. Зато скрећемо пажњу на даље институционалне мере Приштине у виду нацрта Закона о оснивању Косовске агенције за упоређивање и верификацију имовине, који је у супротности са Техничким споразумом о катастру из 2011.г. и чијим усвајањем би се омогућила легализација противзаконито одузете имовине на КиМ и нанела непоправљива штета српској заједници. Напомињем да и поред тога, сам нацрт не предвиђа потребну већину мањинских посланика у смислу усвајања закона од виталног интереса заједнице.

Даме и господо,

Поред таксативног набрајања напада на споменике културе у извештајном периоду, Србија позива на даље интензивно ангажовање међународне заједнице у њиховој физичкој и правној заштити, имајући у виду актуелна политичких дешавања у Покрајини. Наглашавам да напади на споменике верске и културне баштине никад нису престајали. То је неопорив доказ да већинска заједница никад није прихватила српску културну баштину као део заједничког наслеђа и културних вредности које баштинимо на Косову и Метохији. Самим тим, албанска заједница на Косову нема ни са правног, ни са историјског, моралног или било ког другог становишта право да својата споменике српске културе и духовне баштине који су од 1999. године били мете систематског уништавања. Албански ђаци и студенти на Косово и Метохији уче у својим уџбеницима да су српске цркве и манастири из дванаестог, тринаестог и четрнаестог века албански споменици, а да је српска династија Немањића из тог времена заправо албанска династија Нимани. То је фалсификовање историје у циљу брисања српског идентитета и присуства на Косову и

Метохији.

Разговори о имовини Српске православне цркве, као и статусу и заштити српског културног наслеђа на простору Косова и Метохије у оквиру Бриселског дијалога тек треба да уследе. Овом приликом поново апелујем на међународну заједницу да јасно и недвосмислено упути поруку локалним органима да ће интензивно пратити њихов рад на превенцији кривичних дела уперених против објеката културног и верског наслеђа и њихово реаговање на извршена кривична дела.

На крају, желим да поновим да је Србија снажно посвећена дијалогу са представницима Приштине који се води под покровитељством ЕУ и који представља један од ретких успешних примера мирног решавања спорова у данашњем свету. У оквиру дијалога постигнути су изузетно важни договори у интересу побољшања свакодневних животних услова целокупног становништва Косова и Метохије. Наша посвећеност овом процесу одраз је чврстог опредељења за активан допринос унапређењу политичке и економске стабилности региона Западног Балкана, као и решавању свих преосталих отворених питања искључиво политичким и дипломатским средствима. Управо са тим циљем, Република Србија је у дијалогу демонстрирала конструктивност и спремност на компромисе. На тај начин смо допринели да за многа комплексна питања у различитим сегментима, од законодавства до енергетике и телекомуникација, буду постигнута обострано прихватљива решења, у интересу, пре свега, помирења и заједничке будућности.

Уз оцену да су политичке, друштвене и економске прилике у којима живи српска заједница на Косову и даље врло сложене, Република Србија очекује од међународне заједнице, пре свега УН, континуирану помоћ на путу изградње поверења, за које дубоко верујемо да је једини чврст темељ за успостављање нормалног живота за све на Косову и Метохији. Закључићу тиме да искораци у правцу унилатерализма попут захтева за пријем Косова у Унеско и примери изигравања постигнутих договора попут суспензије споразума о успостављању ЗСО нису пут у добром правцу. Дијалог као начин решавања свих отворених питања нема и не сме имати алтернативу.

Хвала на пажњи."